

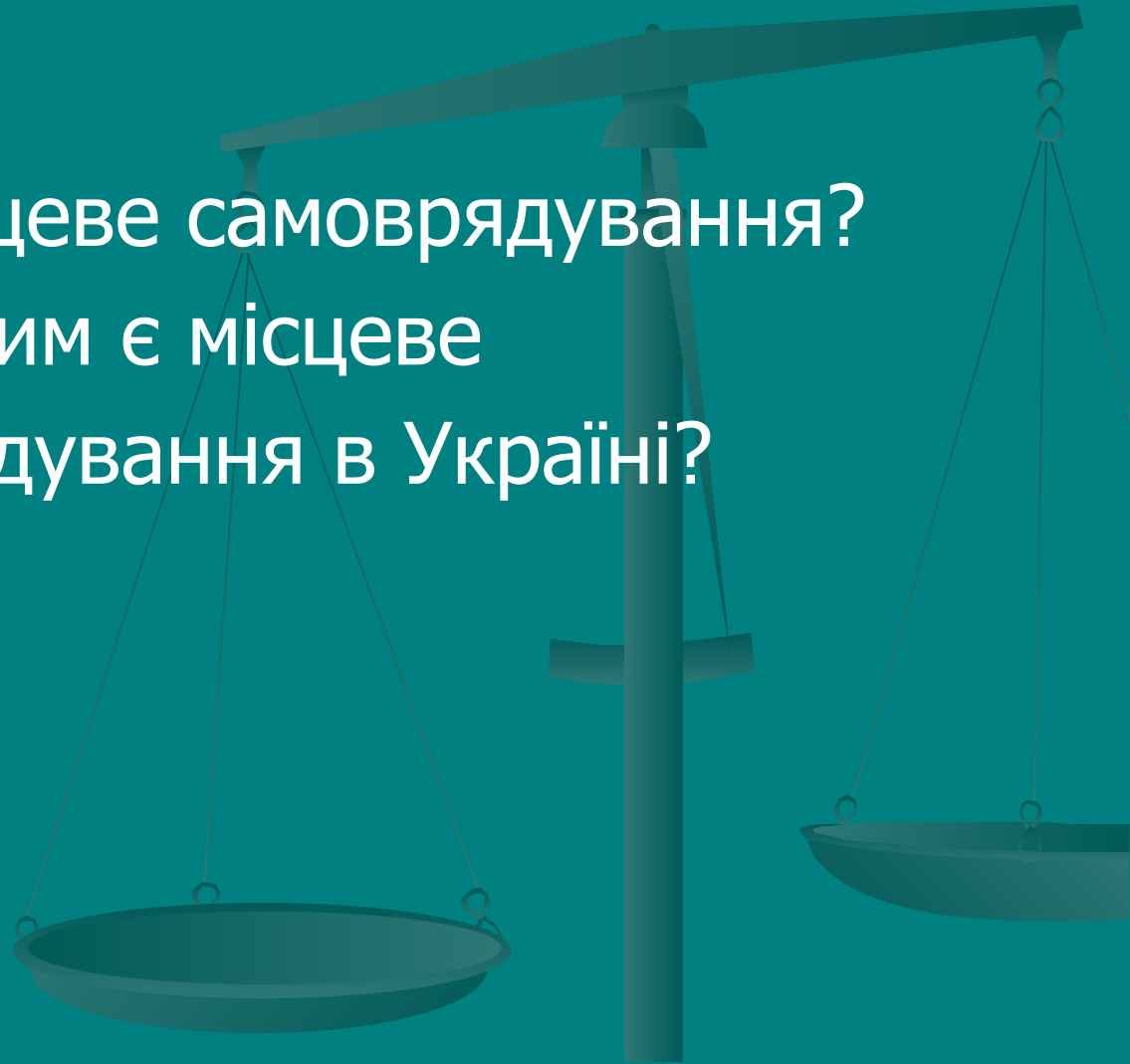
Місцеве самоврядування

Основне питання

Що таке місцеве самоврядування?

Яким є місцеве
самоврядування в Україні?

Визначення

Місцеве самоврядування — право та спроможність органів місцевого самоврядування в здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

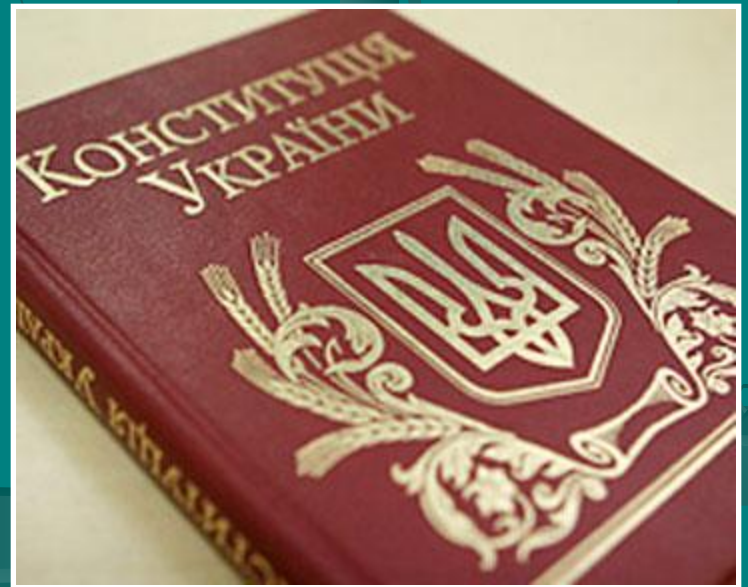

Формами місцевого самоврядування також є збори громадян, референдуми або будь-які інші форми прямої участі громадян.

Органи місцевого самоврядування

Органи місцевого самоврядування — «виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення».

Теорія місцевого самоврядування

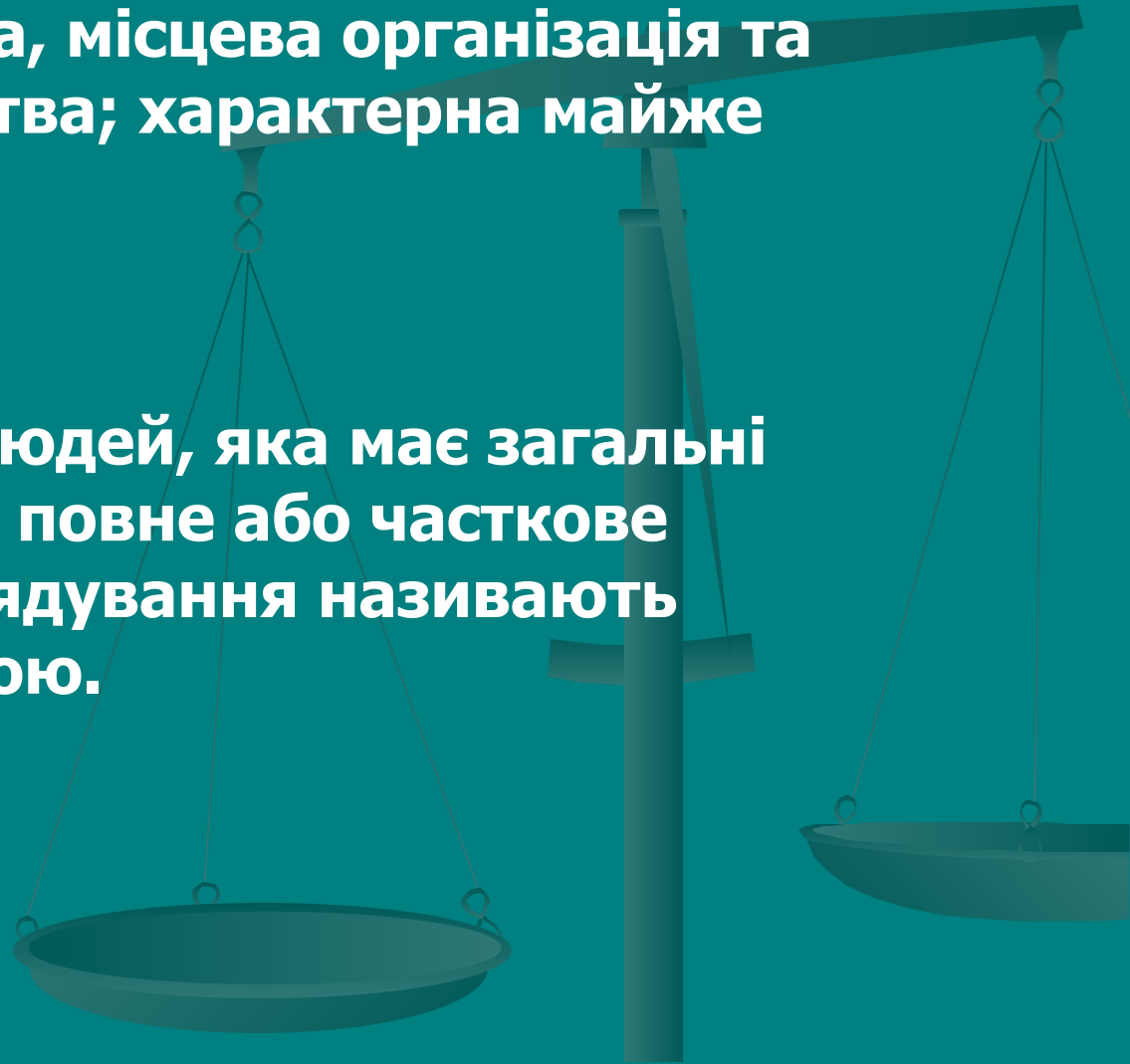
- Теорія місцевого самоврядування концентрувалася навколо формування правового ставлення громади до держави.
- Вся наука про самоврядування веде свій початок від спроби розв'язати проблему:

Чи має громада окрему, відмінну від держави, Владу?

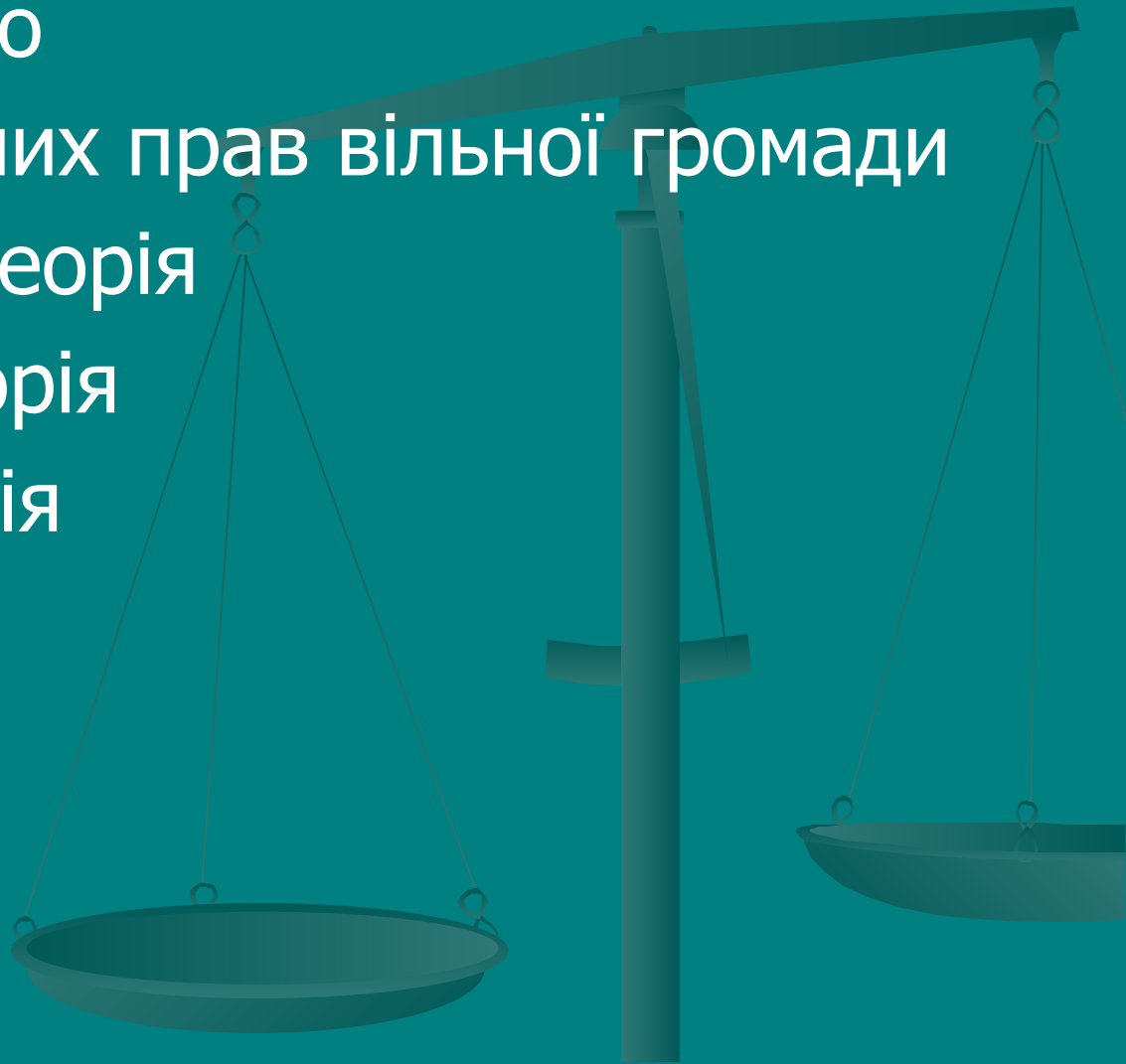
Громада (лат. *politia* політія - община) — форма соціальної (колективної) організації людей, натовп дружніх людей, місцева спільнота, місцева організація та частина суспільства; характерна майже для всіх народів.

Групу людей, яка має загальні ознаки, повне або часткове самоврядування називають громадою.

Концепції

- Природне право
- Теорія природних прав вільної громади
- Господарська теорія
- Громадська теорія
- Державна теорія

Моделі

```
graph TD; A[Моделі] --- B[Моделі самоврядування]; B --- C[Англосаксонська]; B --- D[Французька]
```

Моделі
самоврядування

Англосаксонська

Французька

Міжнародні правові акти

- Європейська хартія місцевого самоврядування;
- Всесвітня Декларація місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування в Україні

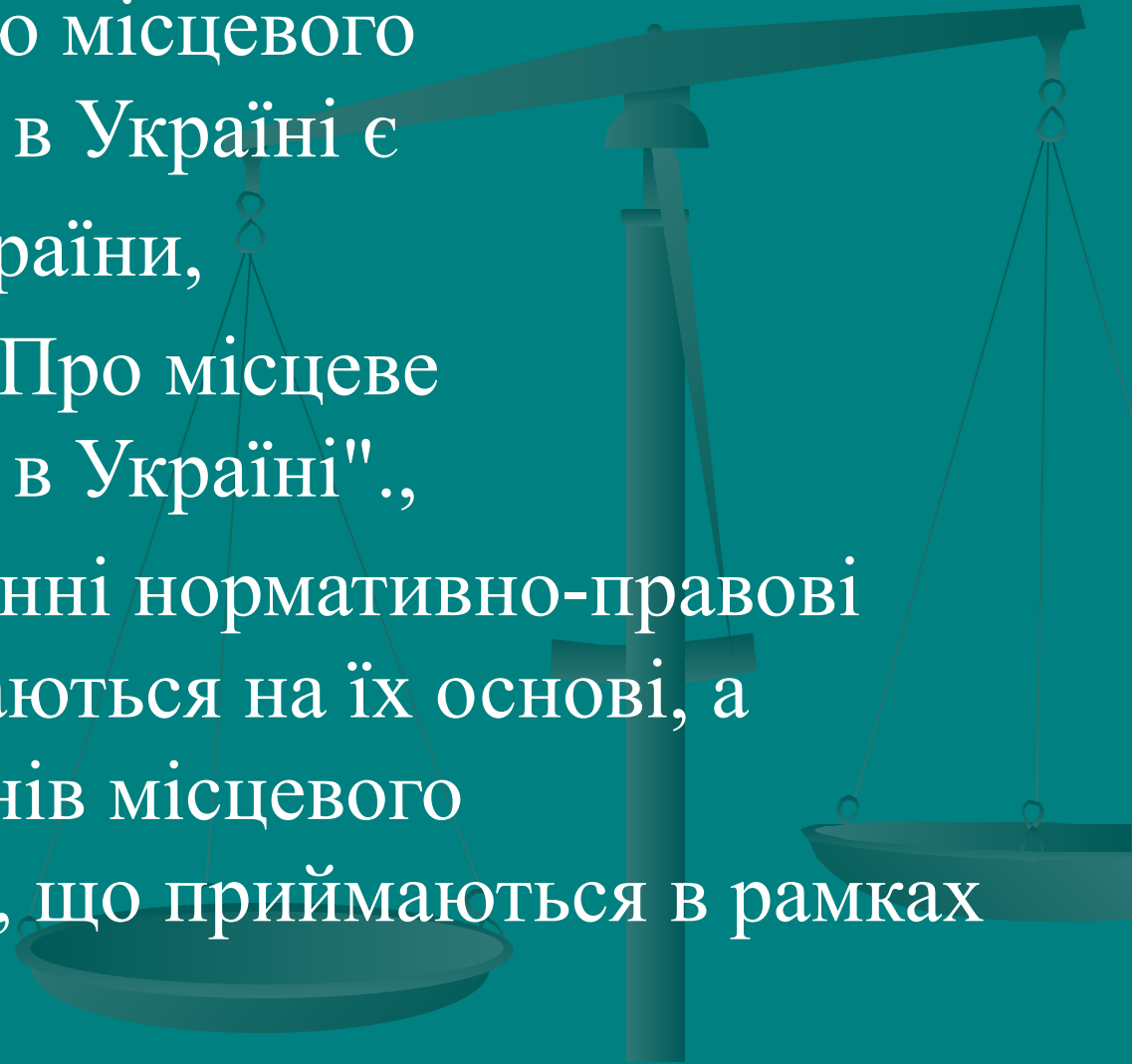
Місцеве самоврядування в Україні — це право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування — це форма публічної влади, що реалізується специфічними суб'єктами — територіальними колективами і сформованими ними органами, має особливий об'єкт — питання місцевого значення, та здійснюється на основі використання окремого виду публічної власності — комунальної (муніципальної).

Правова основа

Правовою основою місцевого самоврядування в Україні є

- Конституція України,
- Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні".,
- закони і підзаконні нормативно-правові акти, що приймаються на їх основі, а також акти органів місцевого самоврядування, що приймаються в рамках їх компетенції

Система місцевого самоврядування

населених пунктів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста, районів у містах, що наділені правом самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Голова відповідної ради

не є депутатом ради

є розпорядником бюджетних і позабюджетних фінансових коштів

головна посадова особа територіальної громади

обирається жителями строком на 4 роки

очолює виконавчий комітет

одноосібно здійснює керівництво апаратом ради та її виконкому

призначає й звільняє головних посадових осіб виконавчих органів ради й керівників підприємств комунальної форми власності

головує на зборах ради

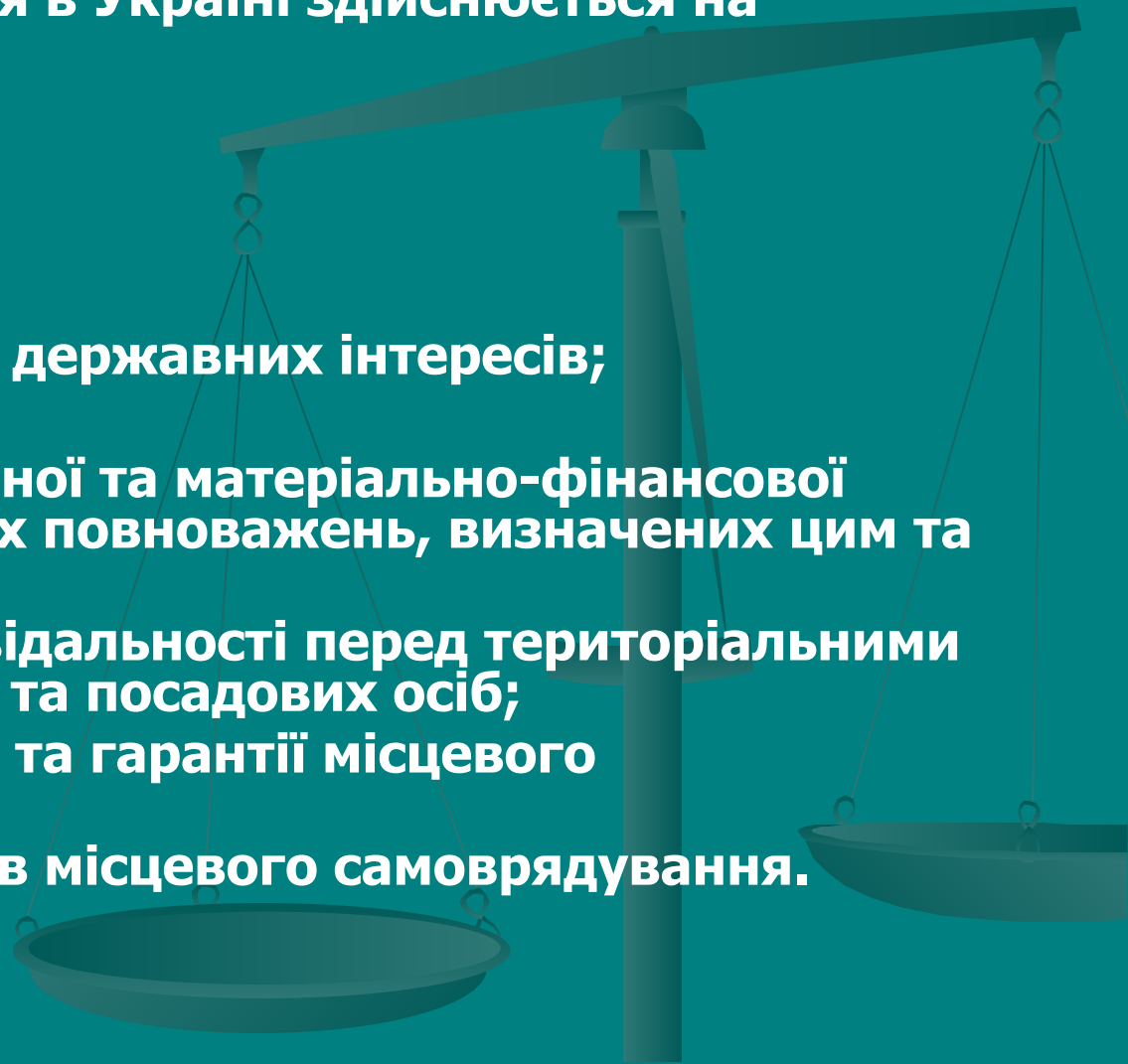

Принципи

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах:

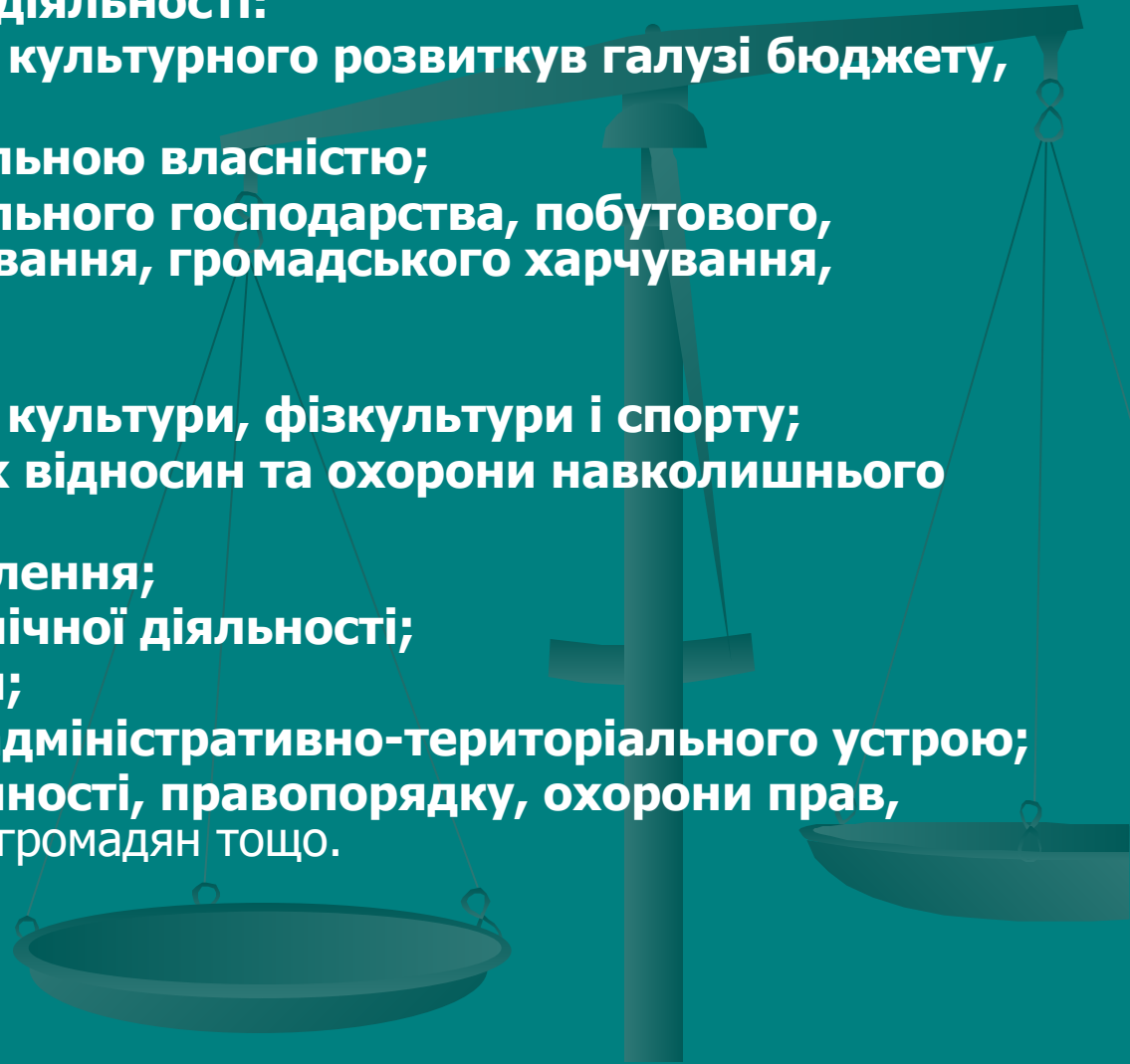
- народовладдя;
- законності;
- гласності;
- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;
- підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
- судового захисту прав місцевого самоврядування.

Повноваження

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад стосуються наступних сфер діяльності:

- соціально-економічного і культурного розвитку галузі бюджету, фінансів і цін;
- щодо управління комунальною власністю;
- в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку;
- у галузі будівництва;
- освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
- з регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
- соціального захисту населення;
- в галузі зовнішньоекономічної діяльності;
- в галузі оборонної роботи;
- щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою;
- щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян тощо.

Місцеві вибори

- Місцеві вибори в Україні — спосіб формування представницьких органів місцевого самоврядування в Україні та органів влади Автономної Республіки Крим.

Сучасні проблеми місцевого самоврядування

Відсутність достатньої фундаментальної теоретичної бази місцевого самоврядування й відповідного досвіду

Відсутність ефективної законодавчої бази

Недосконалість податкової системи України, що діє, зокрема, інституту місцевих податків і зборів

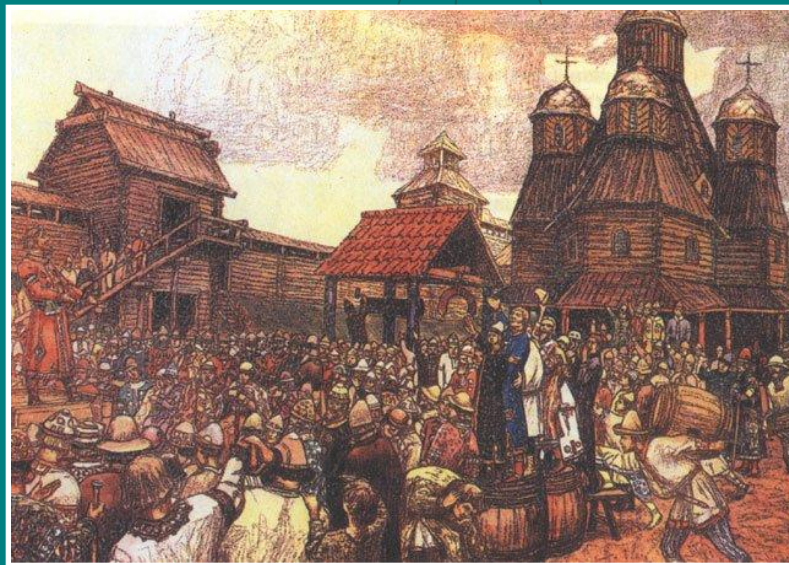
Проблеми у взаєминах органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної влади

Дефіцит висококваліфікованих кадрів для органів місцевого самоврядування з новим типом мислення

Низький рівень матеріально - фінансового забезпечення місцевого самоврядування

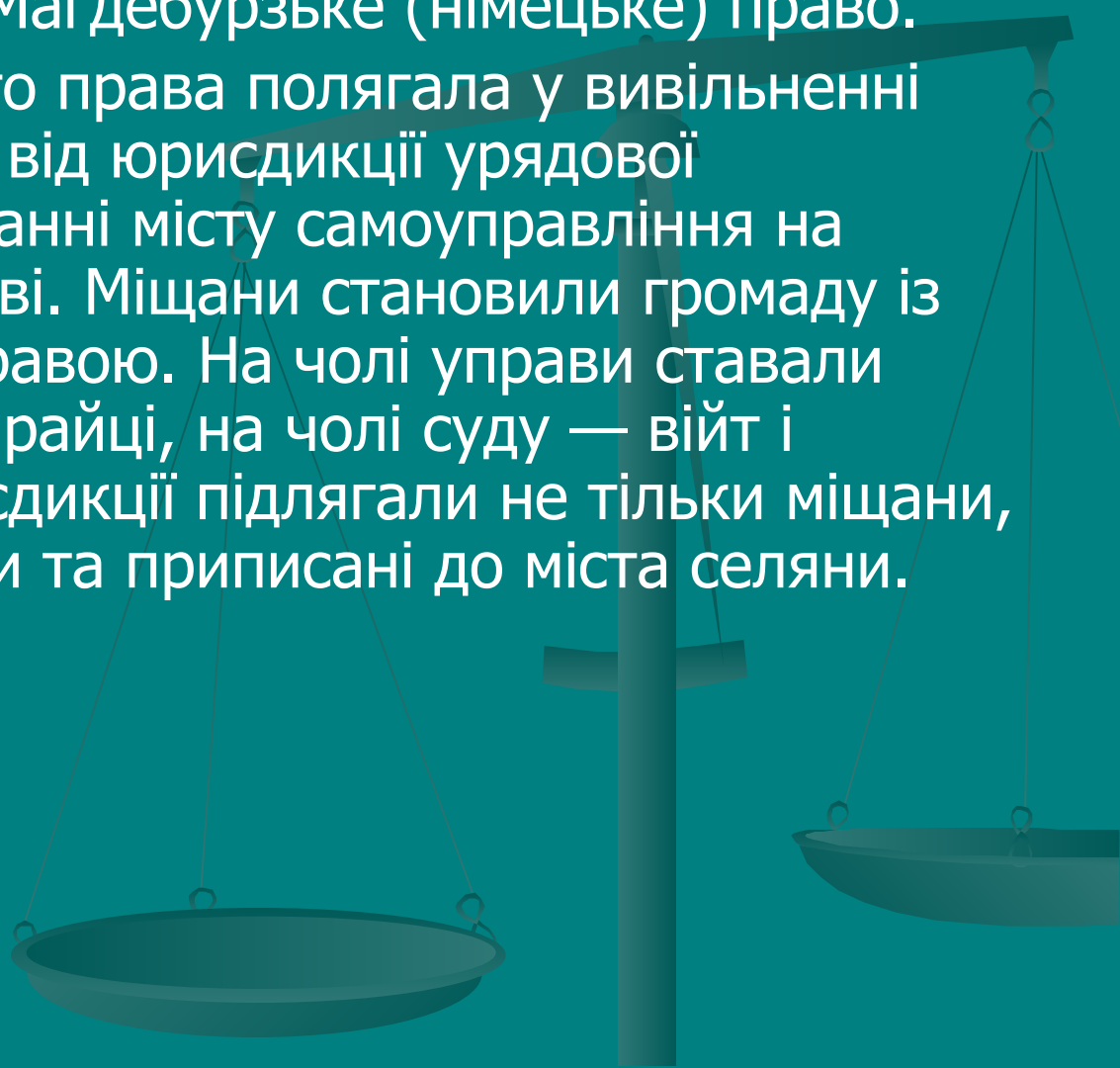
Самоврядування в період Київської Русі

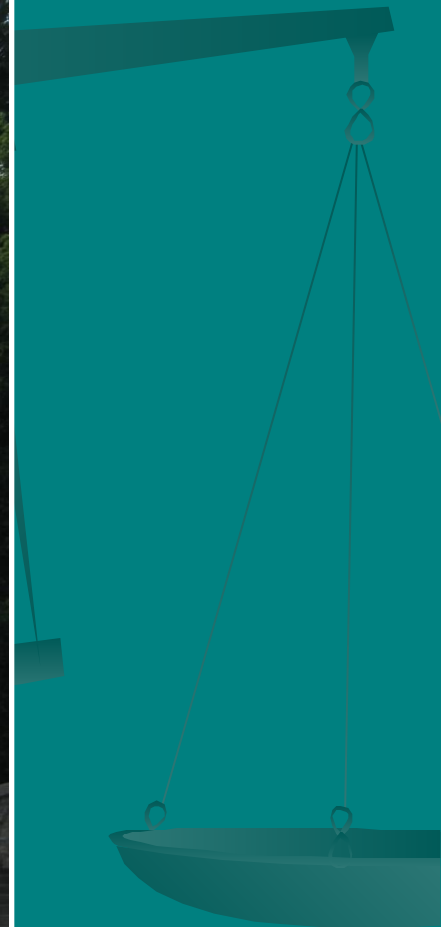
Коріння місцевого самоврядування виходить з територіальної сусідської общини слов'ян. Така община влаштовувала свої справи самостійно, в межах наявних матеріальних ресурсів. З часів Київської Русі набуває розвитку *громадівське самоврядування*. В його основу покладено виробничу та територіальну ознаки, тобто громади які самоврядувались, формувались на виробничій або територіальній основі. Територіальне громадівське самоврядування розвивається на основі звичаєвого права, а його елементи виявляються у вічах.

Магдебурзьке право

- З XIII ст. в українських містах починає запроваджуватися Магдебурзьке (німецьке) право.
- Суть Магдебурзького права полягала у вивільненні міського населення від юрисдикції урядової адміністрації та наданні місту самоуправління на корпоративній основі. Міщани становили громаду із власним судом і управою. На чолі управи ставали виборні бурмістри і райці, на чолі суду — вїйт і лавники. Їхній юрисдикції підлягали не тільки міщани, а й цехові ремісники та приписані до міста селяни.

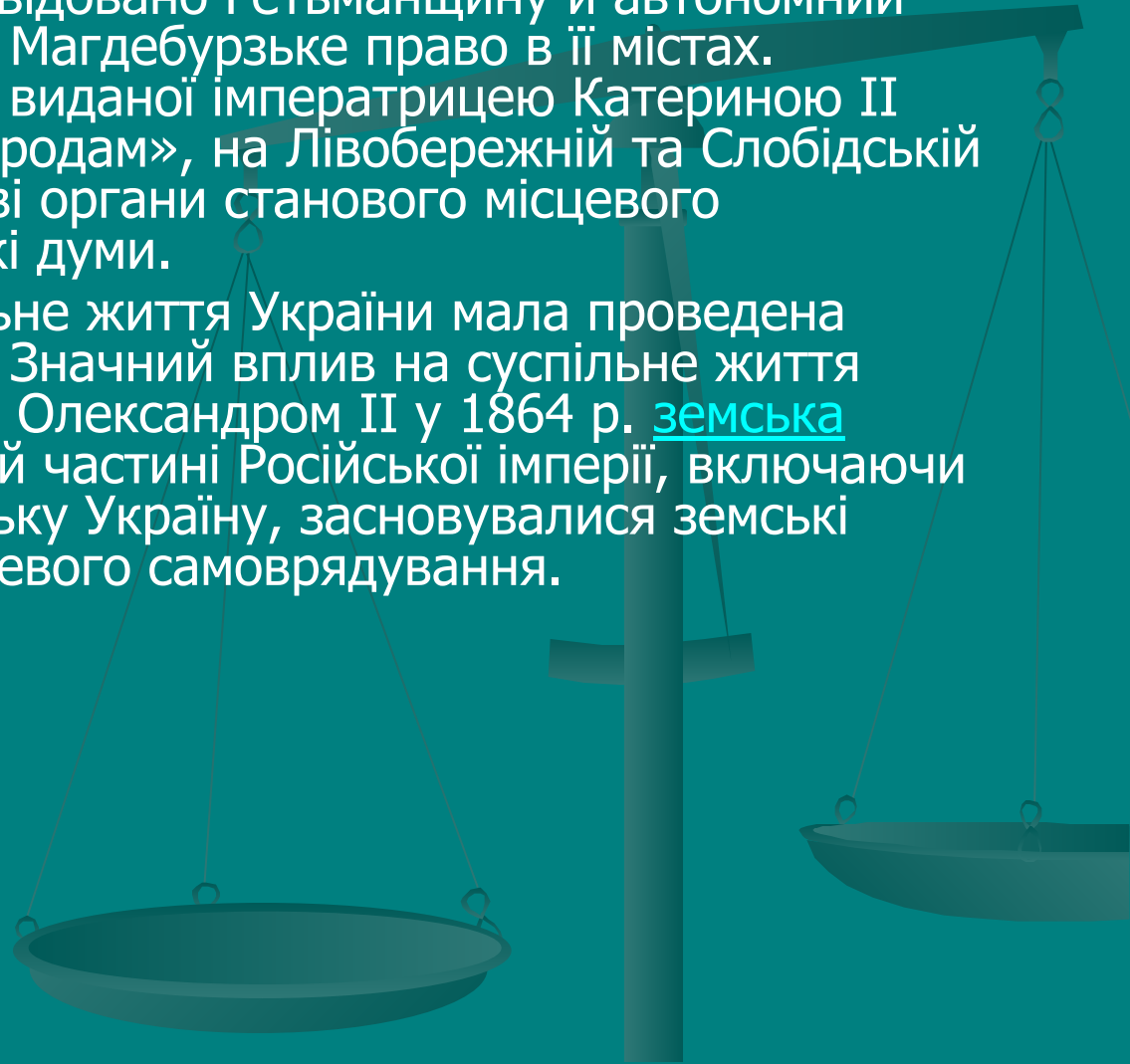

Місцеве самоврядування в XVIII-XIX ст.ст.

У 1764–1783 рр. було ліквідовано Гетьманщину й автономний устрій України, а з ним і Магдебурзьке право в її містах. У [1785](#) р., відповідно до виданої імператрицею Катериною II «Жалованої грамоты городам», на Лівобережній та Слобідській Україні створюються нові органи станового місцевого самоврядування — міські думи.

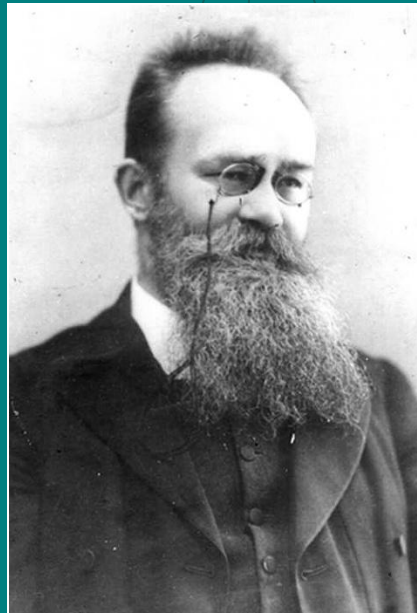
Значний вплив на суспільне життя України мала проведена Олександром II у [1864](#) р. [земська реформа](#). В Європейській частині Російської імперії, включаючи Лівобережну та Слобідську Україну, засновувалися земські установи як органи місцевого самоврядування.

Самоврядування в УНР

Після утворення Центральної Ради Після утворення Центральної Ради Михайло Грушевський Після утворення Центральної Ради Михайло Грушевський у виданій в 1917 р. брошурі «Вільна Україна» запропонував на першому етапі побудови незалежної Української держави організувати місцеву владу на основі українських комітетів у волостях і містах. Комітети мали утворюватися за принципами формування самої Центральної Ради і не втрачати свого значення в міру розвитку й «організації на нових підставах органів міської й земської самоуправи».

Висновки та рекомендації

необхідно провести бюджетну, адміністративно-територіальну, житлово-комунальну та податкову реформи

необхідно створити міцну законодавчу базу місцевого самоврядування, відповідну європейським стандартам з урахуванням конструктивних пропозицій регіональних лідерів

знайти шляхи вирішення проблеми взаємин органів місцевого самоврядування з місцевими органами державної влади

стимулювати, активізувати органами місцевого самоврядування здійснення міжрегіональної та міжнародної співпраці з органами місцевого самоврядування, а також з суб'єктами підприємницької діяльності зарубіжних держав

державі необхідно здійснювати цілеспрямовану методичну роботу з підвищення правової культури населення територіальних громад, депутатів місцевих рад, муніципальних службовців

Мета - сприяння розвитку місцевого самоврядування від низу до верху, а не навпаки